

HAAVAN HOITOTYÖ

Krista Puustinen

SAHTO 2020

Ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit

- Opiskelija käyttää alan työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja sairaanhoitotyössä

Hoitotyön menetelmien käyttäminen

- valmistelee, avustaa ja tekee hoitotoimenpiteitä itsenäisesti kuten ompeleiden poisto ja haavanhoito

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A large, solid red oval is positioned in the center-right of the frame. A dark gray, curved, brushstroke-like shape is located to the left of the red oval, partially overlapping it.

Haavojen luokittelu

Haava

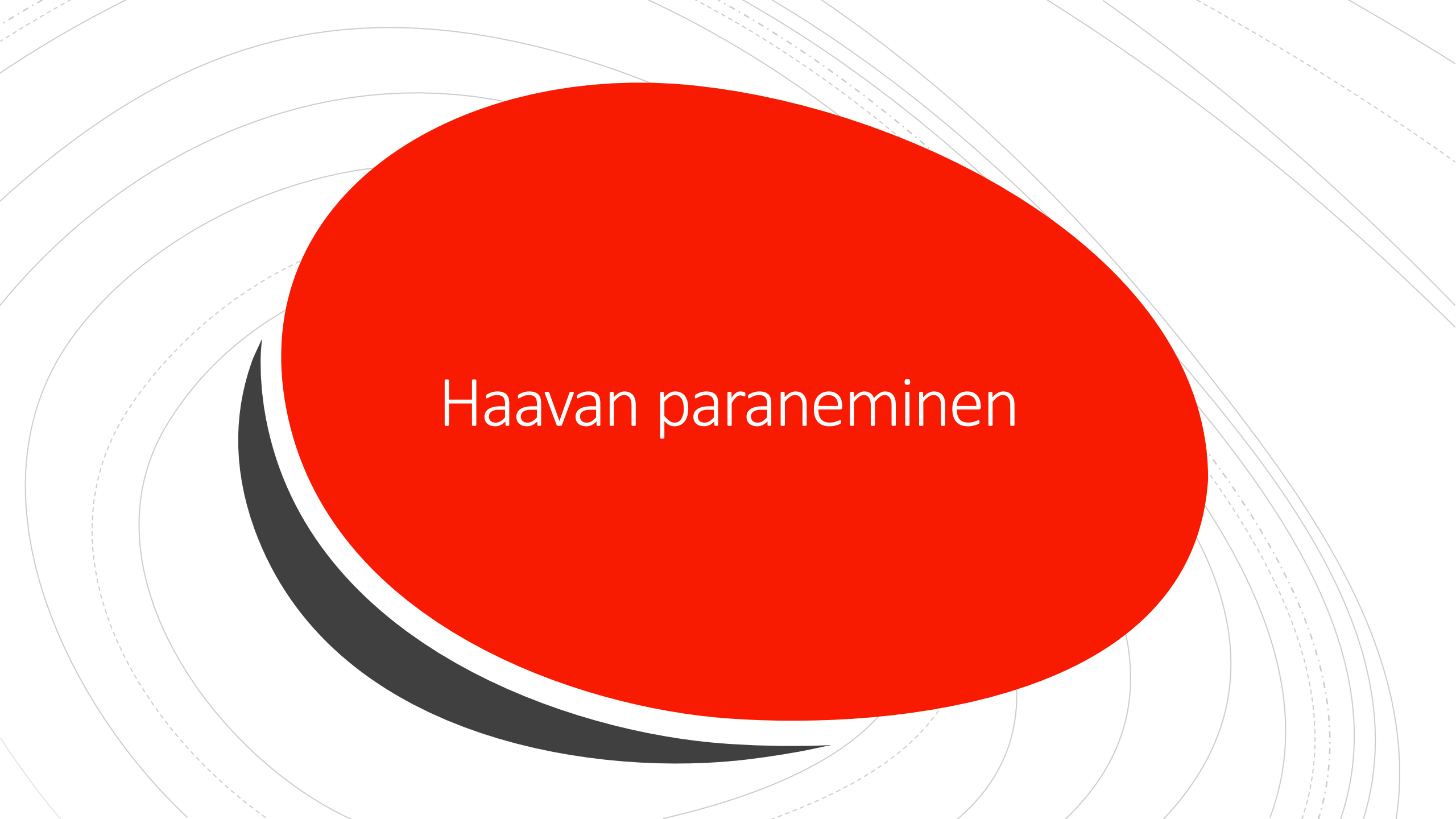
- Ehjän ihon tai sen alaisten kudosten rikkoutuminen
- Haavat syntyvät joko ulkoisen tekijän tai sisäisen sairauden seurauksena
- Haava voi syvyytensä ja sijaintinsa mukaan ulottua ihon sisäiseen rasvaan, lihakseen, luuhun, hermo- ja verisuonirakenteisiin sekä sisäelimiin

Akuutti haava (Vulnus)

- Äkillisen ulkoisen väkivallan seurauksena
- Puhdas tai likainen haava
- Siistissä ympäristössä syntynyt haava luokitellaan puhtaaksi, jos sen syntymisestä on kulunut alle kuusi tuntia (esim. leikkaushaava)
- Likaisiin haavoihin luokitellaan kaikki ulkona syntyneet ja sellaiset haavat, joiden syntymisestä on kulunut yli kuusi tuntia (esim. puremavammat tai haava on likaantunut maa-aineksesta)

Krooninen haava (Ulkus)

- Haavat jotka ovat olleet avoimena vähintään kuukauden ("keinotekoinen määritelmä/aikaraja" → akuutit haavat voivat olla avoinna myös yli kuukauden)
- Syntymekanismi liittyy elimistön sisäiseen sairausprosessiin
 - Tavallisia syitä ääreisverenkierron heikkeneminen ja raajojen neuropaattiset muutokset
 - Verisuoniperäiset
 - Laskimo/valtimohaavat
 - Diabetekseen liittyvät
 - Neuropaattiset, iskeemiset, infektioituneet haavat
 - Ulkoinen hankaus ja paine
 - painehaava
 - Tulehdussairaus
 - Reumahaava
 - Vaskuliitti = verisuonitulehdus
 - Traumaattisen haavan jälkitila
 - Haava ei ole parantunut toivotusti
 - Kirurgisen haavan jälkitila
 - Haava ei ole parantunut toivotusti

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A large, solid red oval is positioned in the center-right of the frame. A dark gray, curved, brushstroke-like shape is located to the left of the red oval, partially overlapping it.

Haavan paraneminen

Haavan paranemisprosessi

- Verenvuodon tyrehtyminen
 - Käynnistyy välittömästi haavan syntymisen jälkeen
- Tulehdusreaktiovaihe
 - Puhdistaa haava-aluetta kuolleista soluista ja käynnistää uudissuonten kasvun
 - Punoittava, kuumoittava, turvonnut ja kipeä haava
- Korjaus- eli proliferaatiovaihe
 - Haavan reunat lähestyvät
 - Haavaontelo täyttyy kollageenilla ja epiteeli kasvaa
- Maturaatio eli kypsymisvaihe
 - Granulaatiokudos kasvaa → muuttuu arpikudokseksi

Suljettuna paraneva haava

- Tuore ja puhdas haava
- Haavan reunat kiinni toisiaan vasten
 - Perhosteippi, ompeleet, iholiima tai hakaset
- Yleensä paranee nopeasti → ei jää kookasta arpea
- Tavallisin suljettu haava on kirurginen haava

Avoimena paraneva haava

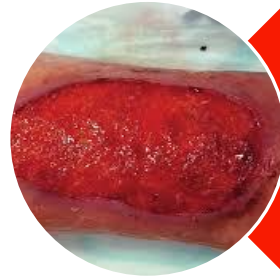
- Avoimena paranevia haavatyyppejä
 - Pinnallinen haava, ihonalaiskudokseen ulottuva haava, haavatasku, onkalohaava, sinushaava, fistelihaava
- Haavan pohjasta alkaen kehittyy granulaatiokudosta → ihoepiteeli levittyy reunoilta → haava täyttyy sidekudoksella → paraneminen hitaampaa
- Haavan VPKM-väriluokitus

VPKM-väriluokitus (haavapohjan silmiin havaittava väri)

Epitelisaatiokudosta
(Vaaleanpunainen haava)

Suojaa haava mekaaniselta ärsytykseltä ja venyttämiseltä, sillä se vaurioituu herkästi

Granulaatiokudosta
(Punainen haava)

Suojaa haava sidoksella, joka pitää haavan kosteana ja edistää näin uudiskudoksen muodostusta

Fibriinikatetta
(Keltainen haava)

Puhdista haava fibriinikatteesta ja laita sidos, joka tukee elimistön kykyä puhdistaa haava

Nekroottista kudosta
(Musta haava)

Puhdista haava varovasti nekroottisesta kudoksesta ja laita sidos, joka tukee elimistön kykyä puhdistaa haava

Kemiallinen puhdistus

Avoimen haavan puhdistusmenetelmiä

■ Mekaaninen puhdistus

- Katteiden/nekroosin irrottaminen
- Kyretti, metallikauha, veitsi, sakset ja pinsetit
- Myös lääkärin tekemän kirurginen haavapohjan puhdistus
- Paikallispuudutus

■ Entsymaattinen puhdistus

- Karstan irrottaminen
- Mekaanisen puhdistuksen tukena
- Haavaympäristön tulee olla kostea
- Ei saa käyttää jos on hyytymismekanismien häiriöitä tai verenvuodot

■ Autolyttinen puhdistus

- Fibriinikatteiset haavat
- Hydrogeeli edistää autolyttistä hajoamista

■ Biologinen puhdistus

- Esim. karpäsen toukat

Haavakipu

- Kipulääkitys kuntoon
- Tulehduskipulääkkeet lisää vuototaipumusta ja vähentää tulehdusreaktioita → hidastavat haavan paranemista
- Ennen mekaanista puhdistus → paikallispuudutus, muista puudute heikentää haava-alueen verenkiertoa

Haavasidokset

- Hyvä haavasidos suojaa haavaa ja sen ympäristöä
- Ehkäisee infektioiden syntymistä
- Minimoi bakteerikasvua
- Tukee haavan paranemisprosessia
- Hyvä tuote pitää haavan sopivan kosteana, lämpimänä ja happamana
- Hyvä sidos ei tartu, ei kasva kiinni, ei jätä kuituja haavapohjaan eikä vaurioita tervettä kudosta
- Sidos ei saa olla liian tiukka
- Haavan reunojen suojaaminen (ehkäistään maseroitumista)

Haavan paraneminen

Alipainehoito

The background features a series of concentric circles in light gray, some solid and some dashed, creating a ripple effect. A large, solid red oval is positioned in the center-right of the frame. A dark gray, curved, brushstroke-like shape is located to the left of the red oval, partially overlapping its edge.

Kirurginen haava

Kirurginen haava

- Tehdään suunnitellusti ja kohtisuoraan, haavan paranemista optimoivaan kohtaan
- Haavan reunat ovat tasaiset ja verestävät

Puhdas kirurginen haava

- Suljetaan ompelein tai joskus hakasilla
- Haavareunat asetetaan tiiviisti vastakkain → kudokset kiinnittyvät toisiinsa eikä onteloita tai kiristystä synny

Suljettu haava

- Suojataan vettä läpäisemättömällä haavateipillä
- Asetetaan koko haavan mitalle
- Haavateipin päälle imukykyinen ja steriilihaavatyyny
- Haavateippi tukee haavaa, suojaa tihkuvuodolta, estää ompeleita tai hakasia tarttumasta vaatteisiin
- Tukee haavan reunoja vastakkain
- Leikkaushaavan annetaan olla ”rauhassa” 24 h leikkauksesta/haavan sulkemisesta